

Pluton Artık Bir "Cüce Gezegen"

Geçtiğimiz Ağustos ayında Uluslararası Gökbilim Birliği Prag'da toplandı. Bu toplantıda bilim tarihinde önemli yer alacak bir karar alındı. Bu karara göre Pluton artık gezegen olarak kabul edilmeyecek. Çünkü Uluslararası Gökbilim Birliği, gezegen tanımını değiştirdi. Bir gök cisminin gezegen sayılabilmesi için üç öl-

çüt belirlendi. Buna göre bir gezegenin, küre biçiminde olmasını sağlayabilecek kadar kütleçekimine ve kütleye sahip olması, Güneş'in yörüngesinde dolanması ve kendi yörüngesinin yakınlarında başka gök cisimleri bulunmaması gerekiyor. Pluton'un yörüngesinde başka gök cisimleri bulunduğu için üçüncü koşulu sağlamadığı ve artık gezegen olarak kabul edilmeyeceği

yönünde karar alındı. Pluton, bundan böyle cüce gezegenler sınıfında yer alacak. Ayrıca Ceres ve 2003 UB₃₁₃ adlı gezegenler de cüce gezegen olarak tanımlandı. Önümüzdeki günlerde başka cüce gezegenler de açıklanacak. Böylece uzun yıllardır üzerinde tartışılan bir konu daha karara bağlanmış oldu. Bu durumda, ders kitaplarındaki bilgilerin de değişmesi gerekecek.

Kaynak:

<http://www.iau2006.org/mirror/www.iau.org/iau0603/index.html>

Keşfedilmeyi Bekleyen Dinozorlar

Dünya tarihinin en ilginç canlı gruplarından biri dinozorlar. Dinozorlarla ilgili olarak günümüze kalan en önemli kanıtlar, fosilleri. Dünyada kaç dinozor türünün varlığını sürdürmüş olduğu da büyük bir merak konusu. ABD'de Swarthmore Koleji'nden istatistikçi Steve Wang ve Pennsylvania Üniversitesi'nden paleontolog Peter Dodson bir matematik modeli oluşturmuşlar. Bu araştırmacılar, günümüze değin fosilleri bulunmuş olan dinozorların sayısını bu modelde ele almışlar. Sonuç olarak 527 dinozor cinsinin bulundu-

ğunu belirlemişler.

Ancak model, toplam olarak

1850 dinozor cinsinin yaşadığını ortaya koymuş.

Bu durumda keşfedecek daha çok dinozor var. Ancak

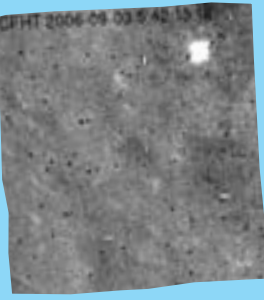
araştırmacılar, keşfedilmeyi bekleyen dinozorların yaklaşık yarısının fosilinin kalmadığını söylüyorlar. Keşfedilebilir bir fosili olanlarınsa önümüzdeki 100 - 140 yıl içinde bulunacağını belirtiyorlar.

<http://www.newscientist.com/article/dn9995-huge-numbers-of-dinosaurs-lie-in-wait.html>

Kaynak:

<http://www.sciencenewsfor-kids.org/articles/20060913/Note2.asp>

SMART-1 Ay Görevini Tamamladı

Fotoğrafta çarpma anının teleskoptan elde edilen bir görüntüsü. Bu görüntüde çarpma yeri parlak bir nokta olarak görülüyor.

Avrupa Uzay Ajansı'nın uzay aracı SMART-1, Kasım 2004'te Ay'ı inceleme amacıyla göreve başlamıştı. Yaklaşık 16 ay boyunca Ay'ın çok ayrıntılı görüntülerini alan SMART-1'in görevi tamamlandı. SMART-1'de bulunan bazı aletler de kayaların bileşimini inceledi ya da kutup bölgelerini gözlemledi. Dünya'dan kontrol edilen uzay aracı görevini tamamladığı için 3 Eylül 2006'da planlı bir şekilde Ay'a çarpması sağlandı. Çarpma yeri özellikle Ay'ın karanlık bölümünde olacak şekilde ayarlandı. Böylece çarpma sırasında oluşan parlama, teleskoplarla Dünya'dan gözlemlenebildi. SMART-1'in saniyede 2 km hızla Ay'a çarpmasıyla 5 - 10 metre çapında, 1 metre derinliğinde küçük bir krater daha oluştu. Araştırmacılar, bu çarpmanın Ay'a etkilerini de incelemeyi planlıyorlar..

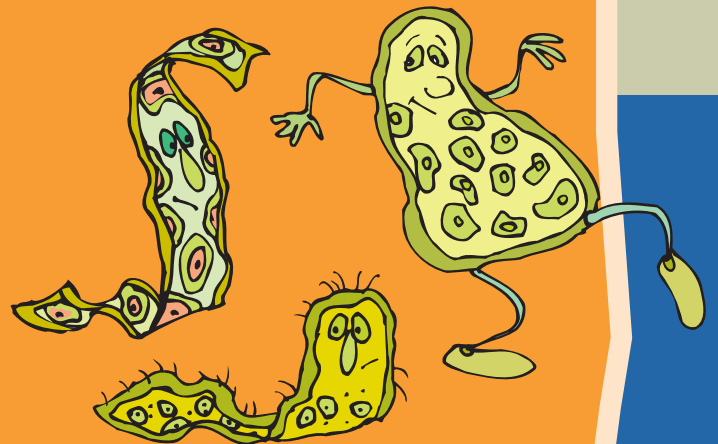
http://www.esa.int/esaKIDSen/SEMRIA8ZMRE_OurUniverse_0.html

Sihirli Peçete Mikropların Peşinde!

Bir yerin mikroplarla kirlenmiş olduğundan kuşkulaniyorsunuz. Ancak emin olmak için buradan örnek alıp bir laboratuvara götürmeniz gerekir. Oysa bunu anında öğrenebilmek çok daha iyi olurdu. Cornell Üniversitesi'nden araştırmacılar bu amaçla bir peçete üretmenin eşliğindeler. Tasarladıkları peçete, sildiği alanda bulunan virüs, bakteri gibi hastalık etkenlerinin varlığını renk değiştirerek belli edecek. Ayrıca herkes tarafından rahatlıkla kullanılacak ve ucuz olacak. Peçetenin sırrına gelince... Dokusunda antikor içeren, çok ama çok küçük iplikçikler bulunacak. Antikorlar, mikropla karşılaştığında renk değiştirecekler. Düşünsenize kuş gribi etkeniyle ya da isha-

le yol açan E. coli bakterisiyle karşı karşıya olduğunuzu bu peçete sayesinde kolayca anlayabileceksiniz. Ancak çok sabırsızlanmayın; çünkü çalışmaların tamamlanması için daha birkaç yıl var.

Kaynak:
<http://www.news.cornell.edu/pressoffice1/Sept06/BiohazardNapkin.html>

O, Bir Doğa Korumacısıydı: Steve Irwin

Herkesin "tımsah avcısı" olarak tanıdığı, Avustralyalı doğa dostu Steve Irwin yaşama veda etti. Üstelik de Avustralya'daki Büyük Set Resifi'nde, bir sualtı belgeseli çekimi sırasında bir vatozun göğsünden sokması sonucunda öldü. Çocukluğundan beri hayvanlarla iç içe bir yaşamı olan Irwin 44 yaşındaydı. Ailesi, o daha çocukken sürüngenlerle il-

gili bir vahşi yaşam parkı kurmuştu. Böyle bir ortamda, timsahlar ve yılanlarla birlikte büyüdü. Öyle ki daha altı yaşındayken onun bir pitonu ve hayvanlarla ilgili anlatacak çok şeyi vardı. 1991 yılında ailesinin park işini devralıp daha da genişletti ve buraya Avustralya Hayvanat Bahçesi adını verdi. Hayvanlara cesurca yaklaşımı ve neşeli kişiliği onun, aynı zamanda bir belgesel kahramanı olmasını da sağladı. Ancak her şeyden önce o, hayvanları çok seven, onları çok iyi tanıyan, kendini doğal yaşamı korumaya adanmış biriydi. Hepimize hayvanları tanımanın ve onlarla barışık yaşamamanın önemini öğretti.

Kaynak: <http://www.crocodilehunter.com.au>

Yıldızlar Şarkı Söylüyor

Bir yıldızla bir müzik aletinin ortak yönü olabilir mi? Bu soru, sizi hiç şaşırtmasın! Çünkü ikisi de ses çıkarabilir. Yıldızların merkezindeki enerjinin yüzeye doğru ilerleyerek uzaya kaçması, birtakım titreşimlerin oluşmasına neden oluyor. O nedenle yıldızlar da tıpkı müzik aletleri gibi ses üretebiliyorlar. Biz, onların çıkardığı sesleri doğrudan duymuyoruz. Ancak bu sesler, insan kulağının duyabileceği ölçüye yükseltilebiliyor. Geçtiğimiz Ağustos ayında da uluslararası bir gökbilim konferansında, Don Kurtz adlı bir araştırmacı farklı yıldızların çıkardıkları seslerle bir "Bach müziği" yaptı. Bilgisayarda yaptığı bu müziği zenginleştir-

mek için zil ve şişe gibi malzemelerden de yararlandı. Kurtz, gökbilimcilerin, kullandıkları yöntemler sayesinde yıldızların içinde neler olduğunu saptayabildiklerini söylüyor. Bunu, anne karnındaki bir bebeği ultrasonla görebilmeye benzetiyor. Kurtz, yıldızların içini "görebilmenin", Güneş Sistemi'nin ve Dünya'nın oluşumunun sırlarını çözmeye yarayacak önemli ipuçları sağladığını da belirtiyor.

Yıldızların titreşiminden ortaya çıkan seslerle yapılan müzikleri dinlemek isterseniz http://www.world-science.net/ot-hemews/060809_spheres.htm adresini ziyaret edin. Burada "Downloadable star sounds" başlığının altındaki linklere tıklayın.

<http://www.alphagalileo.org/index.cfm?fuseaction=readrelease&releaseid=5145628>

Ormanlar Hem Bizim Hem de Bozayların Evi!

Ülkemizin ormanlık bölgelerinde insanlar ve hayvanlar aynı yaşam alanını paylaşıyorlar. Bu durumda zaman zaman sorunlar ortaya çıkabiliyor. Örneğin, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde insanlar geçimlerini sağlamak için arıcılık uğraşıyorlar, tarlalarında mısır, bahçelerinde armut yetiştiriyorlar. Bal, mısır ve armut yalnızca bizim sevdiğimiz besinler değil. Ormanda yaşayan bozaylar da bunların peşine düşüp, kovanlara, tarlalara, meyve bahçelerine geliyorlar. Bu ziyaretleri sırasında çevrelerine de zarar veriyorlar. Doğa Derneği, bozayı ve insan arasında yaşanan bu tip sorunlara çö-

zümler bulmak amacıyla "Bozayı Projesi" başlattı. Dünya Hayvanları Koruma Derneği'nin de desteklediği proje kapsamında Rize'nin İkizdere ve Artvin'in Yusufeli ilçelerinde arıcılara, kovanlarını bozayılardan korumaya yarayacak platformları nasıl yapacakları gösterilecek. Bölgede yaşayan çocuklara bozayları tanıtmak amacıyla eğitim çalışmaları düzenlenecek. Bu çalışmalar sırasında çocuklar, eğlenceli oyunlar oynayacak, aylarla ilgili kitaplar okuma, filmler izleme, etkinlikler yapma olanağı bulacaklar. Ayrıca türü korumaya yönelik bilgiler içeren poster ve broşürler dağıtılacak. Doğa Derneği'nin memeli araştırmaları koordinatörü Özgün Emre Can, projenin bozayların ve insanların yeniden uyum içinde yaşamalarını sağlayacağını belirtti.

Kaynak: <http://www.dogaderneği.org>

Bitkiler de Metan Gazı Üretiyor

Dünyada metan gazı üreten birçok canlı olduğu biliniyor. İneklerin bağırsaklarında ya da bataklıklarda yaşayan bakteriler gibi. Ancak yapılan bir araştırmada bitkilerin de metan üretebildiği belirlendi. Dünyadaki bitkilerin tümünün yılda 150 milyon mektreküpten fazla metan ürettiği tahmin ediliyor. Bu rakam, atmosfere çeşitli kaynaklardan salınan metanın % 20'sini oluşturuyor. Metan, küresel ısınmada rol oynayan gazlardan biri. Bu nedenle araştırmacıların bundan sonraki hedefi bitkilerin ürettiği metanın çevreyi nasıl etkilediğini incelemek olacak.

Kaynak: <http://www.sciencenewsforkids.org/articles/20060118/Note2.asp>